CAP. XXXIII.

neque opinari quisquam potest, tertium aliquid concurrere, quod duobus hisce communis causa sit; & in sequentibus capitibus patebit, non esse nobis necesse tale quippiam confingere, cum sufficiant duo ista sibi ipsis.

Porro neque est naturæ consentaneum, fortitudinem vel debilitatem in motu longitudinis esse causam distantiæ a centro. Distantia enim a centro prior est cogitatione & natura quam motus in longum. Equidem motus in longum nunquam est citra distantiam a centro, cum requirat spacium in quo conficiatur: distantia vero a centro, citra motum fingi potest. Ergo distantia erit causa vigoris in motu, & major minorque distantia, majoris minorisque moræ.

Et cum distantia sit ex relatorum genere, cujus esse recidit in terminos, relationis vero per sese (citra terminorum respectum) nequeat esse ulla efficientia: sequitur igitur quod dictum est, in alterutro terminorum hærere causam variantis vigoris in motu.

Corpus vero PLANETÆ seipso neque gravius discessu, neque levius appropinquando efficitur.

Animalem quoque vim, quæ motum sideri inferat sedentem in mobili PLANETÆ corpore, toties intendi & remitti citra fatigationem & senium, id forsan erit absurdum dictu. Adde quod intelligi nequit, quomodo vis hæc animalis corpus suum per spacia mundi transvectet, cum nulli sint orbes solidi, ut TYCHO BRAHE demonstravit: sed neque alarum aut pedum adminicula adsint, rotundo corpori, quorum motatione, anima, hoc suum corpus per auram ætheriam, ceu aves per aerem, nisu quodam, & contranisu illius auræ, transportet.

Relinquitur igitur, ut causa hujus debilitationis & intensionis resideat in termino altero, scilicet in ipso suscepto mundi centro, a quo distantiæ computantur.

Virtutem motricem in centro systematis esse.

Quod si itaque elongatio centri mundi a corpore PLANETÆ, præstat PLANETÆ tarditatem, appropinquatio velocitatem; fons itaq; virtutis motricis in illo suscepto MVNDI centro insit necesse est. Hoc enim posito, & modus causæ patebit. Intelligimus enim hinc, quod PLANETÆ pene ratione stateræ seu vectis moveantur. Nam si PLANETA, quo longior a centro, hoc difficilius (utique tardius) a centri virtute movetur: equidem perinde est, ac si dicerem, pondus, quo longius exeat ab hypomochilio, hoc reddi ponderosius; non seipso, sed propter virtutem brachii sustentantis, in hac distantia. Vtrinque namque & hic in statera seu vecte, & illic in motu PLANETARVM, hæc debilitas sequitur proportionem distantiarum.

Solem in centro systematis Planetarii esse.

Quodnam autem corpus in centro sit; nullumne, ut apud COPERNICVM quando computat, & apud TYCHONEM ex parte; an TERRA, ut apud PTOLEMÆVM & TYCHONEM ex parte; an denique SOL ipse, quod mihi, quod & COPERNICO dum speculatur, placet: id parte prima, rationibus Physicis cœpi discutere. Ibi enim in principiorum numero posui, quod jam cap. XXXII ex professo & Geometrice demonstratum

stratum est: PLANETAM moveri debiliter, cum discedit a puncto, unde ejus computatur eccentricitas. CAP. XXXIIII.

Ex hoc principio argumentatus sum probabiliter, SOLEM potius in illo puncto & centro MVNDI esse, vel PTOLEMÆO TERRAM, quam aliud aliquod punctum corpore vacuum. Liceat ergo etiam hoc capite, demonstrato jam nostro principio, idem argumentum probabile repetere. Deinde memineris, me demonstrasse parte secunda, Phænomena sub noctium extrema pulchre sequi, si oppositiones MARTIS cum apparenti SOLIS in consilium adhibeamus: quo facto, simul eccentricitatem & distantias ex ipso corporis SOLARIS centro extruimus; ut ita rursum SOL ipse in centrum MVNDI (COPERNICO) vel saltem in centrum SYSTEMATIS PLANETARII (TYCHONI) veniat. Sed horum duorum argumentorum alterum nititur probabilitate Physica; alterum procedit a posse ad esse. Itaque tertio in caput LII distuli, ob captus difficultatem, demonstrare ex observatis, quod fieri aliter non possit, quin PLANETAM MARTEM ad apparentia SOLIS loca referamus, & diametrum apsidum, qui bisecat eccentricum, per ipsum corpus SOLIS ducamus; nisi forte eccentricum talem admittere velimus, qui nullo pacto a parallaxibus ORBIS ANNVI toleretur. Legat hac de re, si quis moram fert impatientius, caput LII; eoque lecto, sic tandem hic legendo progrediatur. Nihil enim ibi assumitur, nisi meræ observationes. Similem demonstrationem invenies parte quinta, ex latitudinū rationib⁹.

Virtutem motricem in Sole esse.

SOLE igitur in centrum SYSTEMATIS competente, fons virtutis motricis ex jam demonstratis in SOLEM competet, cum & ipse in centro mundi jam modo repertus sit.

Sane si hoc ipsum quod jam a posteriori (ex observationibus) per longiusculam deductionem demonstravi, si hoc inquam a priori (ex dignitate & præstantia SOLIS) demonstrandum suscepissem, utidem sit fons vitæ mundi (quæ vita in motu siderum spectatur.) qui est & lucis, quo totius machinæ constat ornatus, qui itidem & caloris, quo omnia vegetantur; puto me æquis auribus audiri meruisse.

Solem in centro mundi esse, nec de loco in locum moveri.

Videat autem ipse TYCHO BRAHEVS, seu quis est qui illius generalem hypothesin secundæ inæqualitatis sequi malit, qua veri specie hanc Physicam concinnitatem ex potissima parte receptam (nam & ipsi per usurpationem loci apparentis SOLIS, SOL recidit in centrum SYSTEMATIS PLANETARII) parte una iterum a sua hypothesi repellat.

Etenim ex dictis apparet, alterum omnino sequi: aut ut virtus in SOLE residens, quæ PLANETAS omnes movet, eadem & TERRAM moveat: aut ut SOL, illique per vim suam motricem concatenati PLANETÆ, a virtute aliqua, quæ in TELLVRE sedeat, circa TERRAM vehantur.

Nam realitatem ORBIVM TYCHO ipse destruxit; vicissim Ego æquantem in SOLIS seu TERRÆ theoria esse, invicte demonstravi hac parte tertia: ex quo sequitur, ipsius quoque SOLIS, si movetur, intendi & remitti motum, prout propior vel remotior a TERRA fuerit, & sic SOLEM a TERRA moveri sequeretur. Sin autem TERRA movetur, a SOLE & ipsa quoque movebitur, & id celerius vel tardius, prout ei propior